

Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ВСТУП ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОФЕСІЇ»

для студентів III курсу
факультету прикладної математики та інформатики

спеціальність – 014 Середня освіта
014.09 Середня освіта (Інформатика)

Львів 2022

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у тому, щоби студенти з'ясували роль вчителя у суспільстві, його вплив на формування та розвиток учнів; отримали знання про виникнення та становлення педагогічної професії; структуру педагогічної діяльності, з'ясували функції вчителя, особливості професійно-педагогічної спрямованості особистості педагога, творчий характер його діяльності; отримали уявлення про певні шляхи оволодіння педагогічною майстерністю, підвищення вимог до особистості вчителя в сучасних умовах, особистісно-орієнтований підхід до учнів, знання про творчу професійну діяльність педагогів-новаторів.

Основні **завдання** – сприяти засвоєнню студентами змісту педагогічної діяльності, її суспільного значення; сформувати загальне уявлення про: структуру, характер і специфіку майбутньої професійної діяльності; цілісну професійну діяльність майбутнього вчителя, його особи. Сприяти здобуттю знань, виробленню вмінь і навичок для успішної самореалізації у майбутній професійній діяльності.

Мета кожного заняття – реальне співробітництво і взаємодія викладачів зі студентами, досягнення високої комунікативності, включення кожного студента у навчальний процес. Проведення практично-семінарських занять передбачає самостійну підготовку студентів й обговорення у групах творчих робіт, проєктів, інноваційних напрямів дослідження, які висвітлено у періодичних психолого-педагогічних виданнях; розроблення та презентація пошукових завдань.

Інформація щодо здійснення оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінювання навчальних досягнень студентів упродовж семестру здійснюються на основі рейтингової системи за шкалою від 0 до 100 балів.

Передбачено такі види оцінювання навчальної діяльності студентів:

- ✓ *поточний контроль* навчально-пізнавальної діяльності на семінарських заняттях (доповідь, повідомлення, участь у дискусіях тощо), максимально – 4 бали;
- ✓ *самостійна робота студента* – 10 балів (за кожне завдання);
- ✓ *підсумковий контроль* – модульне тестування після завершення змістового модуля – 28 балів;

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1

Тема: Школа – основне місце професійної діяльності майбутнього вчителя.

1. Роль і місце закладу загальної середньої освіти в системі освіти України.
2. Характеристика основних освітніх закладів.
3. Завдання школи у світлі Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту».
4. Особливості розвитку сучасного школяра.

Ключові слова: освіта, система освіти, заклад загальної середньої освіти, виховання, навчання, розвиток, педагогічний процес.

☞ Завдання для самостійного пошуку.

1. Ознайомитись із Законом України «Про повну загальну середню освіту» та опрацювати основні положення.
2. Опрацювати та охарактеризувати основні положення Декларації прав дитини.
3. Створити мультимедійну презентацію «Конвенція про права дитини».
- 8 Підготувати доповідь на тему: «Школа як модель суспільства, провідний інститут виховання підростаючого покоління».

Семінарське заняття № 2

Тема: Педагогічна професія та її соціальне значення у суспільстві.

1. Виникнення та розвиток педагогічної професії.
2. Видатні педагоги і їх професійна діяльність.
3. Особливості педагогічної професії. Функції вчительської професії.
4. Соціальна цінність педагогічної професії, гуманістичний характер педагогічної праці.

Ключові слова: вчитель, професія, особистість учителя, педагогічна діяльність, гуманістична спрямованість.

§ *Дискусійне питання.* 1. «Дітей слід вчити легко і радісно, щоб напій науки проковтнути без побоїв, без крику, без огиди, словом, привітно і приємно» (Я.А. Коменський);

2. Іван Франко сказав: «Школа учителем стоїть». У «Великих роковинах» Каменяр звертався до теперішніх і майбутніх педагогів: «Кожен думай, що на тобі мільйонів стан стоїть, що за долю мільйонів мусиш дати ти одвід».

? Хто ж він – педагог, учитель? Чому ця прадавня професія залишається такою ж потрібною як за часів Конфуція, Аристотеля, Платона і Сократа, Володимира Мономаха, Григорія Сковороди?

Семінарське заняття № 3

Тема: Педагогічна діяльність: сутність, структура, функції.

1. Сутність педагогічної діяльності.

2. Структура педагогічної діяльності. Основні види педагогічної діяльності.
3. Функції педагогічної діяльності.
4. Стили та рівні педагогічної діяльності.

Ключові слова: педагогічна діяльність, кваліфікація, види педагогічної діяльності, викладання, виховна робота.

□ Прочитати поданий нижче вислів Л. М. Толстого про цілі педагогічної діяльності:

Діяльність освітянина, як і того, хто здобуває освіту, має ту саму мету. Задача науки освіти є тільки вивчення умов збігу цих двох прагнень до однієї загальної мети, указівки на ті умови, що переешкоджають цьому збігу.

Порівняйте цю позицію із сучасним розумінням цілей педагогічної діяльності. Чим вони різняться?

📖 Завдання для «презентації». Діяльність сучасного вчителя: ремесло чи творчість.

Семінарське заняття № 4-5

Тема: Особистість учителя та його професійна діяльність.

1. Учитель і його професійно-педагогічна діяльність.
2. Особистісні якості вчителя. Педагогічна позиція сучасного вчителя.
3. Професійна компетентність вчителя та її структура.
4. Професіограма вчителя.
5. Педагогічна майстерність вчителя та її компоненти.

Ключові слова: педагогічне покликання, педагогічна позиція, педагогічні здібності, професіограма, професійна компетентність, педагогічна майстерність.

📖 *Скарбниця думок:* Учитель для школи – це те саме, що Сонце для Всесвіту (А. Дістерверг). Лише той Учитель, хто живе так, як навчає (Г. Сковорода). Хороші вчителі створюють хороших учнів (М. Остроградський). Щоб дати дітям іскринку знань, вчителю потрібно ввібрати ціле море світла (В. Сухомлинський).

🗨 *Дискусійне питання.* За умов переходу на нові інформаційні технології, розширення можливостей самостійного отримання інформації роль учителя знижується чи зростає? Наведення аргументів.

□ Прокоментуйте вислів К. Ушинського: «Тільки характером можна виховати характер». Складіть словесні портрети ідеального вчителя та ідеального учня.

Семінарське заняття № 6-7

Тема: Професійна культура вчителя. Педагогічне спілкування.

1. Професійно-педагогічна культура педагогічного мислення.
2. Складові педагогічної культури.
3. Інформаційна культура педагога.
4. Мистецтво педагогічного спілкування.

5. Педагогічний конфлікт і причини його виникнення.
6. Психолого-педагогічні умови ефективності спілкування.

Ключові слова: професійна культура, педагогічне мислення, педагогічне спілкування, стилі спілкування, конфлікт, конфліктна ситуація.

□ Скласти схему професійно-педагогічної культури вчителя. Описати її компоненти.

§ *Дискусійне питання.* Прочитати поданий нижче вислів Л. М. Толстого:

Якщо вчитель має лише любов до справи, він буде гарний учитель. Якщо вчитель має лише любов до учня, як батько, мати, він буде краще того вчителя, що прочитав усі книги, але не має любові ні до справи, ні до учнів. Якщо вчитель поєднує в собі любов до справи і до учнів, він – досконалий учитель.

Чи досить цих умов для успішної професійно-педагогічної діяльності?

📖 Завдання для «презентації». Pozнайомитись із досвідом учителів-новаторів (див.: «Педагогічний пошук») і виписати ситуації творчого підходу у вирішенні конфліктних ситуацій.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Провести серед студентів групи мікродослідження на тему «Що я знаю про професію вчителя». Провести опитування відповідно до запитань (див. додаток А). Оформити як звіт.
2. Провести серед студентів групи мікродослідження на тему «Ваші професійно-особистісні якості». При заповненні таблиці можна вибирати одну або кілька варіантів відповідей. Запитання можна змінювати чи доповнювати – творіть! (див. додаток Б). Оформити як реферат.
3. Написати есе на тему «Учитель ХХІ століття».
4. Скласти план / програму самовиховання і самоосвіти з коментарями («Лист самому собі»).

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1 (поточне робота, тестування, самостійна робота)			Сума
Зм. модуль1 Т1 – Т8			100
100			
ПР	СР	МТ	
32	40	28	

📌 Т1, Т2 ... Т8 – теми змістових модулів, ПР – поточна робота, СР – самостійна робота, МТ – модульне тестування

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Визначення</i>	<i>За національною шкалою</i>	
			<i>Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку</i>	<i>Залік</i>
90 – 100	A	Відмінно	Відмінно	Зараховано
81 – 89	B	Дуже добре	Добре	
71 – 80	C	Добре		
61 – 70	D	Задовільно	Задовільно	
51 – 60	E	Достатньо		

Рекомендована література

Основна

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ, 1997.
2. Мазоха Д. С. На шляху до педагогічної професії (Вступ до спеціальності): навч. посіб. Київ, 2005.
3. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. Київ, 2010.
4. Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І. А. Зязюна. Київ, 2004.
5. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. Тернопіль, 2009.
6. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: навч. посібник. Київ, 2007.

Додаткова

7. Біляковська О. Система забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів у Республіці Польща та в Україні: порівняльний аналіз : монографія. Львів, 2020.
8. Педагогічний пошук / упорядн. І. Н. Баженова. Київ, 1988.
9. Синиця І. О. Педагогічний такт і майстерність вчителя. Київ, 1981.
10. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. Київ, 1985.
11. Сухомлинський В. О. Вибр. Твори : в 5 т. Київ, 1979 – 1980.
12. Українська педагогіка в персоналіях: навч. посіб. / за ред. О. В. Сухомлинської. Київ, 2005.
13. Ушинський К. Д. Вибр. пед. твори. Київ, 1983.
14. Щербань П. М. Прикладна педагогіка: навч.-метод. посібн. Київ, 2002.

Інтернет-джерела

15. Закон України «Про освіту» від 16.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
16. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

17.Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16.07.2018 року «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

Питання до заліку

1. Роль та значення освіти в соціально-економічному, технічному прогресі сучасного суспільства.
2. Виникнення та становлення професії вчителя. Видатні педагоги.
3. Особливості педагогічної професії.
4. Педагогічна діяльність (мета, сутність, специфіка).
5. Структура педагогічної діяльності, характеристика її компонентів.
6. Функції педагога.
7. Педагогічні вміння вчителя.
8. Професійно-особистісні якості сучасного вчителя.
9. Сучасні вимоги до вчителя.
10. Суспільна значущість професії педагога.
11. Поняття про педагогічну культуру, її головні складові.
12. Головні ознаки педагогічної культури педагога.
13. Педагогічна спрямованість як важлива умова входження у професійну педагогічну діяльність.
14. Педагогічний досвід (професійна компетентність, психолого-педагогічна ерудиція).
15. Поняття про педагогічну майстерність, її складові компоненти.
16. Гуманістична спрямованість педагога.
17. Професійна етика і педагогічний такт учителя.
18. Педагогічна майстерність та авторитет педагога.
19. Поняття про педагогічну техніку вчителя, її структура.
20. Культура педагогічного спілкування.
21. Здатність педагога до саморегулювання.
22. Використання прийомів саморегулювання.
23. Шляхи вольового впливу на емоційну сферу особистості вчителя, студента.
24. Спільне і відмінне у театральному та педагогічному мистецтвах.
25. Педагогічне спілкування (сутність, функції, особливості, принципи, критерії).
26. Рівні й стилі педагогічного спілкування.
27. Структура педагогічного спілкування.
28. Поняття про конфлікти у педагогічних ситуаціях, їхня типологія, причини.
29. Способи поведінки педагога у конфліктних ситуаціях.
30. Самовиховання майбутнього вчителя як система.

*Навчально-методичні матеріали
до проведення семінарських занять
із курсу «Вступ до педагогічної професії»
уклала проф. Біляковська О. О.*

Додатки

Додаток А

№ п/п	Варіанти відповідей	Ваша думка	К-сть виборів одногогрупниками
1.	<i>Чим привабила Вас обрана професія вчителя?</i>		
	можливістю спілкування з дітьми		
	можливістю навчати і виховувати		
	інтересом до предмету викладання		
	творчим характером учительської праці		
	можливістю передавати знання		
	Ваш варіант відповіді		
2.	<i>У чому Ви вбачаєте основну мету роботи вчителя?</i>		
	озброїти учнів міцними знаннями		
	«залюбити» їх у свій предмет		
	навчити самостійно мислити та працювати		
	розвивати в учнях прагнення постійного самовдосконалення		
	Ваш варіант відповіді		
3.	<i>Які цілі Ви ставили перед собою, коли вступали до ЗВО?</i>		
	отримати потрібну, важливу для суспільства професію		
	матеріально забезпечити своє майбутнє		
	як можна яскравіше й цікавіше прожити студентські роки		
	влаштувати своє особисте життя		
	здійснити мрію працювати з дітьми		
	стати освіченою, культурною людиною		
	ніяких, це вийшло випадково		
	Ваш варіант відповіді		
4.	<i>Коли Ви закінчите ЗВО, то:</i>		
	зробите усе, щоб працювати у школі		
	якщо не потрапите до школи, особливої трагедії не трапиться		
	підете працювати куди завгодно, тільки не до школи		
	ще не вирішили остаточно, що робити		
	що буде, то буде, зараз важко загадувати		
	Ваш варіант відповіді		

При заповненні таблиці можна вибрати одну чи одразу кілька зазначених відповідей (якостей). Запишіть у таблицю загальну цифру у відсотках. Наприклад, з 10 студентів групи 5 вказали на те, що в професії вчителя їх приваблює можливість спілкування з дітьми. Отже, проти цієї ознаки треба

записати 50 %. Порівняйте ці дані з вашою думкою. Прокоментуйте отримані результати, запропонуйте своє пояснення їм, виявіть найбільш істотні тенденції і т. д. Текст таблиці з коментарями буде вашим звітом.

№	Питання	Ваша думка	Думка одногрупників
1.	У чому Ваша «сила» як майбутнього вчителя: - в умінні взаємодіяти з дітьми; - у гарному характері та почутті гумору; - у прекрасній теоретичній підготовці; - у любові до дітей; - (Ваш варіант відповіді)		
2.	У чому Ваша «слабкість» як майбутнього вчителя: - у відсутності практичного досвіду проведення уроків; - у невмінні налагодити спілкування з дітьми; - у нестачі терпіння; - у слабкій теоретичній підготовці; -(Ваш варіант відповіді)		
3.	Чи повинен учитель мати спеціальні педагогічні здібності: -так; -ні.		
4.	Якщо так, то які саме: - комунікативні; - організаторські; - розумові; - уміння володіти собою; - спостережливість; - емоційна стійкість; - уміння керувати іншими; - здатність до творчості; - динамізм; -(Ваш варіант відповіді)		